

و رسیدن به مقام بالاتر برایشان جدی است، پس برگزارکنندگان تا حد زیادی به هدف خودشان دست پیدا کردند.

علاوه بر سایت، صفحه این پویش در پیام رسان های مختلف، علی الخصوص شاد که به صورت مستقیم در اختیار دانش آموزان است، محصولات قابل توجهی را منتشر می کند. محصولاتی که جزئیات هر بخش را برای مخاطبی که کتاب را مطالعه کرده عمیق ترمی کنند. در پایان هم برگزیدگان دوره، شهریار امسال، به صورت حضوری در کنار هم جمع شدند و بخش پایانی پویش را تجربه کردند و همه اینها در کنار هم باعث می شود که هیس طوری از مناظر مختلف، یک پویش موفق باشد. پویشی که به سؤال اول من یعنی: «چطوری باید بچه ها روراضی کنم چنین چیزی رو بخونن» پاسخ کارآمدی داده است.

هیس طوری آیندگان

تولد دوباره کتاب سرگذشت استعمار، حداقل به من یاد داد که برای ناامید شدن خیلی زود است و شاید خیلی وقت ها نقص های یک کتاب قابل جبران باشد. چند روز پیش کانال شاد هیس طوری به مخاطبانش اطلاع داد که خبرهای جدیدی در راه است. به نظر چند پیشنهاد می تواند موفقیت این خبرهای جدید را بیشتر کند. اولین پیشنهاد، انتشار مجدد کتاب با تغییرات قابل توجه است. خوب است که زبان نرم و صمیمی پویش هیس طوری به صورت تصویرسازی به کتاب اضافه شود و کتاب یک نسخه مصور مخصوص نوجوانان داشته باشد. مصور شدن کتاب به جا افتادن بیشتر مطالب و همین طور صمیمی شدن آن کمک می کند. (چیزی شبیه به مجموعه تاریخ ترسانک)، به هر صورت هر قدر یک پویش کتابخوانی مؤثر باشد، اغلب مخاطبان در نهایت با متن کتاب مواجه خواهند شد.

اضافه شدن نقشه و همین طور خط زمانی به کتاب از همه موارد بالا واجب تر است. نقشه به نوجوانان کمک می کند که فهم دقیق تری از کتاب (و همین طور جهان) داشته باشند و خط زمانی موجب می شود که توالی و نسبت علت و معلولی حوادث را بهتر درک کنند و هر قسمتی از داستان را که متوجه نشدند به نقشه یا خط زمانی مربوط به آن مراجعه کنند. علاوه بر این کتاب سرگذشت استعمار می تواند کالاهای جانبی جذابی داشته باشد. مثلاً نقشه دیواری سرگذشت استعمار که حوادث تاریخ را به صورت گرافیکی به نمایش درآورده و قرار است روی دیوار کتابخانه های شهرهای مختلف نصب شود و پویش را گسترده تر از فضای مجازی پیش ببرد. با همه این تعاریف سرگذشت استعمار، نقطه شروع و قدم بزرگی برای انتشار کتاب های نوجوان غیرداستانی است، علی الخصوص در حوزه تاریخ آن هم بخشی از تاریخ که سال ها در سکوت بوده است. برای درک جهانی که به روی خون مردم بی گناه بنا شده است.

استعمار یک کتاب تاریخی مطلوب نوجوانان نیست. اولین نکته منفی قابل توجه تقسیم بندی جغرافیایی اتفاقات است. فکر کنید شما به عنوان مخاطب کتاب، یک بار داستان استعمار آفریقا را می خوانید و روایت را از قرن پانزدهم تا نوزدهم دنبال می کنید. اما وقتی سراغ جلد بعدی می روید (که قرار است ماجرای استعمار کشور دیگری را روایت کند) دوباره در نقطه اول هستید؛ در همان قرن پانزدهم! دوباره کریستف کلمب امریکا را کشف می کند، دوباره گشتی مائزلان دور دنیا را می زند والی آخر. به نظر همین تکرار، خواننده را (خصوصاً نوجوان کم حوصله را) خسته می کند. موقع خواندن کتاب وقتی به جلد پنجم رسیدیم و دیدیم دوباره قرار است کریستف کلمب امریکا را کشف کند به طور جدی سرخورده شدیم و از خودم پرسیدیم «چرا دوباره باید از اول تا آخرش رو طی کنم؟»

علاوه بر این، این دسته بندی جغرافیایی و رفت و برگشت تاریخی باعث می شود نظم تاریخی منظمی در ذهن خواننده نوجوان شکل نگیرد. گذشته از این موارد کتاب هیچ تصویری ندارد. چه تصویر به معنای طرح گرافیکی مرتبط بین صفحات چه به معنای تصویری که با استفاده از کلمات، در ذهن خواننده ساخته می شود. مکان های جغرافیایی در این کتاب فقط یک اسم هستند. مثلاً نویسنده بارها در مورد تفاوت بین کمپانی هند شرقی و هند غربی صحبت می کند، آیا به این فکر کردیم که شاید نوجوان سیزده ساله نداند که شرق کجاست و غرب کجا؟ هند دقیقاً در کجای جهان قرار دارد؟ چرا استعمارگران ناچار شدند آفریقا را دور بزنند؟

همه این موارد در کنار هم سبب می شود که حتی اگر پانزده جلد کتاب را بخوانیم هم در نهایت چیزی (به جز جزئیاتی حکایت وار از تاریخ) دستمان را نگیرد و شاید اگر پویش هیس طوری وجود نداشت، سرگذشت استعمار به طور کل به فراموشی سپرده می شد.

نوجوان ها، پویش ها و کتاب ها

پویش هیس طوری بخش های مختلفی دارد، هسته اصلی پویش، سایت آن است که مسابقات مربوط به هر کتاب و کسب امتیاز و رقابت نوجوانان همان جا اتفاق می افتد. طراحی سایت جذاب و نوجوان پسند است. بچه ها می توانند، مجموعه کتاب را به صورت مستقیم و با تخفیف از صفحه اول سایت خریداری کنند و امتیاز بگیرند. (با این کار مشکل پیدا کردن کتاب از کتابفروشی ها حل می شود.) و در بخش آزمون می توانند در مسابقه مربوط هر جلد شرکت کنند. (که من نتوانستم شرکت کنم چون شرط سنی لازم را نداشتم. بنابراین مسابقه واقعاً نوجوانانه است.)

به نظر می رسد شرکت در مسابقه و خواندن کتاب با دقت بیشتر و مراجعه مجدد به آن کمک می کند که نقص های روایت داستان تا حدی برطرف شود. مسابقه باعث می شود که مطالعه به یک بار خواندن محدود نشود و فهم بهتری اتفاق بیفتد. در استوری های دانش آموزان می دیدم که رقابت در سایت

بیشتر از یک کتاب

در مورد یک هیستوری هیس طوری

مریم رحیمی پور
آموزگار

ادامه می یابد. حدود یک سال پیش، حوزه هنری کودک و نوجوان پویش «هیس طوری» را براساس این کتاب آغاز کرد. پویشی که نام آن از عنوان کتاب هم مشهورتر شد و شاید جانی دوباره به این مجموعه داد. این یادداشت سرگذشت سرگذشت استعمار است. در مورد اینکه چطور یک کتاب می تواند فراتر از کتاب باشد.

سرگذشت استعمار مجموعه ای از ۱۵ جلدی اثر مهدی میرکیایی است که نخستین جلد آن حدود چهار سال پیش منتشر شد، این مجموعه تلاش دارد با زبانی ساده برای نوجوانان، تاریخ استعمار و نحوه شکل گیری جهان جدید را روایت کند. ماجرای که از حدود قرن پانزدهم میلادی در اسپانیا و پرتغال آغاز می شود و تا دوره قاجار در ایران

سرگذشت استعمار همان کتاب تاریخی مطلوب ماست؟

پس از مطالعه باقی جلد های مجموعه، تازه متوجه نظام کلی آن شدم. هر جلد از کتاب به صورت جغرافیایی به بخشی از سرزمین های استعمار شده می پردازد. برای مثال یک جلد در مورد آفریقا است، یک جلد در مورد هند و جلد های پایانی هم به طور اختصاصی به ایران می پردازد. حجم هر جلد و همین طور هر فصل کم است و همین خواندن کتاب را ساده می کند که برای نوجوان ها هم جذاب است. زبان کتاب روان است و شما برای فهم جملات

«هیچ نوجوانی این کتاب رو نمی خونه!»

کتاب سرگذشت استعمار را سال ۹۸، یک گوشه کتاب فروشی سوره مهر پیدا کردم، احتمالاً آن زمان هیچ کس غیر از ناشرومن از وجود چنین کتابی اطلاع نداشت. دنبال کتابی علمی برای نوجوان های کلاس نهم بودم. ایده ام این بود که بچه های کتاب خوان در همین سن و سال، کم کم باید به سمت کتاب های غیرداستانی مخصوص خودشان سوق داده شوند و به نظر می رسید که «سرگذشت استعمار» می تواند کتاب مناسبی برای اجرای چنین ایده ای باشد. بعد از خواندن بخش هایی از کتاب، اولین سؤال که از خودم پرسیدم این بود: «چطوری باید بچه ها روراضی کنم چنین چیزی رو بخونن؟» در نگاه اول کتاب، قلاب قابل توجهی برای نگاه داشتن بچه ها نداشت. نکات مختلفی در ذهنم بود که باعث می شد مطمئن شوم هیچ طور نمی توانم بچه های کلاس را به خواندن این کتاب وادار کنم و کنارش گذاشتم.

چند سال بعد سه جلد کتاب به پانزده جلد افزایش پیدا کرده بود و حوزه هنری قصد داشت طرحی برای ترویج مجموعه ارائه کند. بی محابا گفتم: «این کتابا رو هیچ نوجوانی نمی خونه، نه داستان داره، نه طرح گرافیکی، نه حتی نقشه. برای چه باید سراغ چنین چیزی بیا؟» و مجموعه تاریخ ترسانک را مثال زد که چنین ایده ای را به محصولی مناسب نوجوانان تبدیل کرده و توضیح دادم که چطور برای جذابیت تاریخ از طنز و کاریکاتور و انواع و اقسام جذابیت ها بهره برده و بیرون آمد. البته این مطلب به همین جا ختم نمی شود و قرار نیست در انتها بگویم که مجموعه «سرگذشت استعمار» برای نوجوانان مناسب نیست. اتفاقاً برعکس.

هیس طوری، تولد دوباره سرگذشت استعمار

آشنایی با هیس طوری باعث شد که باور کنم یک کتاب فارغ از متن می تواند تولد دوباره ای داشته باشد. من هم مثل خیلی از دانش آموز ها از ویتترین اپلیکیشن شاد به کانال «هیس طوری» رسیدم. در درجه اول عنوان کانال و بازی با کلمه «هیستوری» و «هیس طوری» برایم جالب بود. همان ابتدا کنایه اسم را گرفتم، تاریخی که کسی از آن حرف نمی زند. هیس طوری! محتوای کانال، طرح های گرافیکی و کلیپ هایی بود که نکات کوتاهی در مورد تاریخ استعمار بیان می کرد. از نظرم بی نهایت جذاب بود. کانال را برای معلم تاریخ مدرسه مان فرستادم و گفتم که حتماً از آن استفاده کند. نمی دانم دقیقاً چه زمانی متوجه شدم که هیس طوری در حقیقت همان «سرگذشت استعمار» است که سروشکل تازه ای پیدا کرده و لباس های نوجوان پسند تری پوشیده است. بعد تر وقتی تلاش چند نوجوان برای شرکت در پویش هیس طوری و علاقه شان به خواندن کتاب سرگذشت استعمار را دیدم، احساس کردم که ممکن است هیس طوری در کار خودش موفق بوده است.

محتوای کانال، طرح های گرافیکی و کلیپ هایی بود که نکات کوتاهی در مورد تاریخ استعمار بیان می کرد. از نظرم بی نهایت جذاب بود. کانال را برای معلم تاریخ مدرسه مان فرستادم و گفتم که حتماً از آن استفاده کند. نمی دانم دقیقاً چه زمانی متوجه شدم که هیس طوری در حقیقت همان «سرگذشت استعمار» است که سروشکل تازه ای پیدا کرده و لباس های نوجوان پسند تری پوشیده است

